

Novi koncept analize međunarodne trgovine

Prema podacima u Tabeli 3.12 u udžbeniku (str. 128) može se zapaziti da je 2008. godine izvoz proizvoda i usluga u svetu iznosio oko 19.9 biliona (hiljada milijardi) dolara. Sa druge strane, u toku iste godine prodaja stranih filijala je iznosila preko 30,3 biliona dolara, a izvoz stranih filijala oko 6,6 biliona dolara. Kada se oduzmu ove dve vrednosti (prodaja stranih filijala i izvoz stranih filijala) dobija se vrednost prodaje stranih filijala u zemlji domaćina, koja je tokom 2008. godine iznosila 23,7 biliona dolara. Može se zaključiti da je prodaja stranih filijala na tržištu zemalja domaćina bila veća od ukupnog izvoza proizvoda i usluga. Ovi podaci ukazuju na potrebu korišćenja novog koncepta analize međunarodne trgovine, jer se veći deo prodaje proizvoda u inostranstvu ostvaruje preko filijala (indirektan izvoz), nego preko direktnog izvoza.

Tabela 3.12 Pokazatelji aktivnosti transnacionalnih kompanija u svetskoj privredi (mlrd. USD)

	1982.	1990.	2007.	2008.
Bruto domaći proizvod sveta	11.963	22.121	55.114	60.780
Izvoz proizvoda i usluga	2.395	4.414	17.321	19.990
SDI priliv	58	207	1.979	1.697
SDI odliv	27	239	2.147	1.858
Prodaje stranih filijala	2.530	6.026	31.764	30.311
Izvoz stranih filijala	635	1.498	5.775	6.664
Zapošljavanje u stranim filijalama (000)	19.864	24.476	80.396	77.388

Izvor: UNCTAD „World Investment Report 2009: Transnational Corporations, Agricultural Production and Development“, Geneva, 2009, table I.6, p. 18 prema Bjelić, P., Međunarodna trgovina, Ekonomski fakultet Beograd, 2011, str. 128.

U prilog ovoj tvrdnji mogu poslužiti podaci o uvozu zamrzivača u obliku sanduka zapremine >400 i ≤800 litara u Srbiju iz Slovenije. Ako se analiziraju podaci preuzeti iz baze Republičkog zavoda za statistiku Republike Srbije, Srbija je 2004. godine iz Slovenije uvezla zamrzivače u vrednosti od 11,1 miliona dolara, 2005. 2,3 miliona dolara, 2006. 79,7 hiljada dolara, 2007. 57,2 hiljade dolara, 2008. nije zabeležen uvoz. Navedeni podaci ukazuju da je 2006. godine došlo do nagog pada uvoza zamrzivača u Srbiju iz Sloveniju. Međutim, 2006. godine je Valjevu otvorena filijala kompanije Gorenje, tako da zamrzivači umesto da se uvoze iz Slovenija, sada se proizvode u Srbiji i prodaju na tržištu Srbije. Klasična statistika spoljne trgovine ne beleži prodaju stranih filijala, već samo izvoz gde roba fizički prelazi granicu i beleži se u carinskim procedurama. U ovom slučaju prodaja Gorenje zamrzivača verovatno nije imala drastičan pad u Srbiji, već su zamrzivači koji su prodati u Srbiji najvećim delom proizvedeni u Srbiji. Iz ovog razloga je potrebno koristiti novi koncept analize međunarodne trgovine.